

GODAFTENKROEN OG KORPORALSKROEN

- En privilegeret kro med hængerøv

I sommer ramte museets gravko den gamle Korporalskro ved stranden. De store sten stammer fra kroens stenlægning. Lidt teglrester ses i forgrunden. I baggrunden anes husene fra Trylleskovparken. Foto: K. Ejdorf 2007

Af Kjeld Ejdorf

Johannes Hermann Wessel gik gerne på kro, han kunne ikke lade være, og han ligefrem skiltede med det. Nu boede han i København, og har så vidt vides ikke været på Karlstrup Strand, hvor den daværende landevejskro, Korporalskroen var beliggende. Tidligere var navnet Godaftenkroen. Den store kro lå i 1700-tallet på marken nord for Cementvejens rundkørsel på landevejen, hvor Solrød kommune nu bebygger Jernvejsgårdens marker. Jo, Wessel ku' godt nok ha' hygget sig. Her kom nemlig vejfarende, kvægdrivere, soldater, godtfolk og bønder, og dem der var værre - til fods, til hest eller med vogne.

Mellem København og Køge var der kun den vej, der ved århundreders trafik var slidt gennem de øde sandmarker langs stranden, som kaldtes Jernen. Det blev til mange par hjulspor, der krydsede frem og tilbage mellem hinanden på strækningen til København. Hovedstaden var en storby med behov for alskens varer. Her kunne landbefolkningen selv i stor afstand til byen være med til at forsyne københavnere og kongens hof med de nødvendige naturalier som brænde, kvæg, fjerkræ, korn, kalk og tømmer.

Det gik ikke hurtigt i de dybe hjulspor. Mange

vadesteder over bække og åer måtte forceres, og det gjorde heller ikke rejsen lettere. Ligesom i vore dage måtte trafikanterne have de nødvendige rasteplasser til "Hvile og Vederkvælgelse", som det hed sig i en gammel rejsebeskrivelse fra 1696. At rejse 4 mil i et køreværk er vel meget, påstår samme beskrivelse. Det var derfor hensigtsmæssigt, at man hver anden mil "støder på et Bedested". Og for at undgå religiøse misforståelser hos nutidens læsere: Det var ikke for at bede, men for at forsyne sine dyr med vand og foder. Og så skulle folkene selv have lidt til at styrke sig på. En slags "kulturcenter" ville folk svinge sig op til at kalde det i dag. Bestemt malerisk, men det var bestemt ikke nogen søndagsskole at drive krohold. Krofolkene måtte være af den robuste slags.

Det viser en omtale af kromand Simon Michelsøn i begyndelsen af 1700-tallet. Den lette adgang til alkoholiske drikke havde gjort ham drikkædlig. Og i dét humør bankede han sin kone, selv om det vel ikke var ualmindeligt på de tider. Men alligevel. Hans omdømme og brovtende adfærd faldt mange for brystet.

En gang til et barselsgilde havde han især provokeret præsten ved at udtale sig om andre landes religiøse tro. Han mente, at katolikker

og tyrkere kunne være lige så gode mennesker, som de danske lutheranere. Set med vore dages målestok viste han udpræget multietnisk forståelse. Og for at undgå misforståelser blandt gæsterne udtalte han sig højlydt om, at franskmænd, afrikanere og andre folkeslag for den sags skyld også kunne komme i himlen. Han ville så gerne være kromand for dem, der skulle den hurtige vej til Helvede, for det var vist mange mennesker, mente han. Ja, han var vel lidt af en menneskekender, den gode kromand.

Til præsten sagde den ret snaldrede kroejner, at han selv var lige så god en mand som præsten. Når præsten fik kjolen taget af, så var han bare en bonde, som alle de andre.

Nå, men da kroejneren en anden god gang vilde til alters, måtte den udfarende kromand først en tur i vridemaskinen. Præsten indskærpede ham hans forargelige adfærd, og Simon måtte på knæ og love bod og bedring. Præsten var ikke naiv, og i embedsbogen skrev han med sirlig skrift, at "han blev dog nok ikke synderlig bedre".

Nej så sandelig ikke. Da hans hustru Maren døde, indgik han hurtigt i den hellige ægtestand med Sidsel. Men Guds straf ventede. Naturligt nok. Nogle år senere døde Sidsel og et par dage efter også kromanden. Kromanden døde af en smitsom sygdom, der rasede i København. Han havde dog klareret skærene længe og blev trods alt 76 år. Det var Pesten, der også bortrev halvdelen af byens befolkning.

En dag i 1719 kørte Vallø Postkusk som sædvanlig ind om Korporalskroen. Han blev umiddelbart efter overfaldet af en bonde fra Karlstrup. Bonden trak ham ned af vognen, og tampede ham med en høtyv, og trampede grundigt på ham. Gammelkjøgegaards Birketing takserede volden til en bøde på 100 rigsdaler. En betydelig økonomisk straf for en fæstebonde, der formodentlig selv havde været ude om det. Krodriften gjaldt kun for de vejfarende, og med tidens sans for formynderi forsøgt med vekslende held at hindre lokale bønder at gå på kro og drikke sig fra sans og samling og fæstegård. Meget præventivt.

Den svenske Grev Meyerfelt kom som ejer af Gammelkjøgegaard til at renovere kroen. Den 30. august 1736 imødekom kongen hans ansøgning om at "lade brygge Øl og brænde det Brændevin, som i Huset kan skænkes og udtappes". Nok så vigtigt var også kroens ret til at

Korporalskroen flyttede ud til Tåstrupvejen og forblev en landevejskro. Som ved andre moderne virksomheder skal der flag til for at blive set i god tid af bilisterne. Foto: K. Ejdorf 2006

sælge "alle Slags ædende og drikkende Varer". Lå en kro inden for 2 mil fra en købstad, i dette tilfælde Køge, måtte kromanden aftage øl og brændevin dér. Kroen fik nu sine rettigheder og blev privilegeret kro, til forskel for andre tålte kroer og smugkroer. Greven lod også bygge en skole i Karlstrup, og gjorde meget andet godt for sine bønder i Karlstrup.

Kroens stuelænge var på 15 fag, og med øverststue, kælderstue, ølkammer, sengekammer, skyttekammer, bryggers, rullestue og jordkælder. Besætningen var på 4 heste, to køer, en kalv, en so med 12 grise, 20 gæs, 33 kalkuner osv. Det var nok en god gård, lade og andre længer har der sikkert også været.

Efter kromand Peder Sørensen døde i 1775, gik det ned ad bakke for kroholdet. Der var kun "ringe Næring ved Stedet" hed det i en indberetning til Rentekammeret. Enken giftede sig året efter med Heinrich Andersen, der desuden overtog en bondegård i Køge, som hendes første mand havde vanrøgtet.

Godsejer Carlsen i Gammelkjøgegaard var på nippet til at opgive kroen, men nu kom den trafikale udvikling ham til hjælp. Den nye vej mellem Høje Taastrup og Køge blev færdiggjort i 1786, og derved var der ingen vej uden om for trafikanterne. De måtte passere Korporalskroen på Tåstrupvejen, og ikke noget med at snyde og bruge den gamle, gratis landevej på Jernen. For

at sikre Taastrupvejens vedligeholdelse blev der med passende mellemrum placeret bomhuse, hvor de vejfarende måtte betale for passagen. Et princip vi også kender fra mange motorveje i udlandet.

Kroen fik sin plads ved Møllebækken, der skiller Solrød kommune fra Greve. Den gamle kro blev revet ned. Dele af den blev formentlig genanvendt det nye sted. Nogle bygninger ved Køge blev flyttet til den nye kro. Selv en kælderstue var der. Kroen snublede lidt i starten, for i 1803 indtraf et ubehageligt dødsfald, idet kromanden hængte sig i et udhus. Nu fulgte enker og nye kromænd på stribe, og kroen overlevede det hele. Selv en brand i 1901, hvor flere længer brændte ned til grunden, slog ikke krodriften ud. Lige før og under 2. verdenskrig arbejdede et lille kalkværk øst for kroen. De godt 20 kalkværksarbejdere trængte jævnligt til et pusterum på kroen, men de fornuftige tog ikke den fristende omvej, men lige hjem med lønnen efter fyraften. Sådan er der så meget.

Den privilegerede kro er i dag et stykke kulturhistorie, og viser med tydelighed, at nostalgi sagtens kan trives med nutidens fordringer hos publikum. "Drik aldrig vand", står der med stor skrift ved indgangen til kroen. Det er en god reklame for kroens renommé. Man skal ikke være øldrikker for at være velkommen.

Artiklen må slutte af med min gamle nabo Karl Peter Andersens lokalpatriotiske småsnak. Den slags insider-viden ser man sjældent i avisen. For en del år siden fortalte han om den maleriske kromand i 1920'erne. Jo, i profil lignede Ole Willumsen grangivelig kong Frederik den Syvende med tyrkisk fez og vandpibe. Og så havde han verdens største hængerøv! ■

www.boligmaegleren.dk

Bestem selv hvordan du vil sælge din bolig...

Du vælger selv, hvad der passer bedst til dig og dine behov. Fælles for NormalSalg og VisSelvSalg er naturligvis annoncering på BOLIGmæglerens egen hjemmeside www.boligmaegleren.dk samt www.boligsiden.dk

A

NormalSalg

Vi klarer det hele, og du sparer tid!

B

VisSelvSalg

Og spar op til 30% af mæglersalæret!

C

KontraktSalg

Find selv køberen og spar op til 70% af salæret

BOLIG
mægleren

Peer Hagel

Solrød Strandvej 84 - 2680 Solrød Strand
Tlf. 56 13 12 06 - www.boligmaegleren.dk